

מומין אלו פרק שביעי בבורות

מה.

עין משפט נר מצוה

בא מיי פ"ח מהלכות
צ"ח מ"ק דמ"ג הלכה י'
טור י"ד קמן ע"ט:
בא מיי פ"ח מהלכות
בא מיי פ"ח מהלכות
ט"ח מ"ג הל' [1] ח:
בב דה מיי פ"ח הל' ח:

(א) הפיקין והעיקל. כדמפרש וקמפרש עיקל צרישא כל שהו מקיף פרסותיו כשיוצא ומחבר פרסות רגליו זו לזו ואין ארכובותיו י"ח נוקשות
זו לזו שעוקמות כלפי חוץ: פיקה יולאס מגודלו. חמיכת זכר עגול כפיקה יולאס מגודלו: עקינז יולאס מאחוריו. כדמפרש בגמרא
שקוק עומד בזמנא רגלו שחזי הרגל י' עומד בפניו וחזי לאחור: רחצוס כשל אוון. שקלושות י' הן כשל אוון ואין ארכן יתר על רחבן:
עד הפרק. פרק האלמעי: למטה מן
אם יש בה עלם פסול י' והואיל
וחתכה שהרי הוא ממוסר אבר
(א) שנמלא בו ואם לאו כשר דלא
חשיב אלא תלמול בעלמא: ו' ו' כ"ד.
מפרש י' לגבי קרא בגמרא [ע"פ] אמאי
נקט להו וומנני לישנא דקרא נקט:
גמ' הקישן. היינו המקיש צקסוליו:
והעיקל והפיקלן. היינו פיקה יולאס
מגודלו: בעל הפיקין והסופני גרסי:
כספוס הרבה. שאיסקמרא י' שלו
שקורין קציל"א גדולה מאד: טריפה.
קלוטנטנ"א: למעלה דבריימא היינו
למטה דמתני': ונספרת על גב היד.
נספרת עם שאר האלבעות שעומדת
זשורתן זההיא קמני ממני דחשיב
אבר: אם היה זה עלם ואין [נה]
אכורן. רבותא נקט י' אע"ג דלין
זה לפורן חשיב אבר אם נספרת ע"ג
היד: טמא זמנא וכמא וזכאל.
וכגון שיש בה זכר קנת ולא כוית דלתי
היה זה כוית זכר אפי' אינה נספרת
או אין זה עלם נמי היה מטמא באהל
דהא כוית מן המת מטמא באהל ואי
לא היה י"ח זכר כלל אפילו נספרת
נמי דחשיב אבר לא מטמא באהל דלין
עממות מטמאין באהל אלא רוב בנין
או רוב מנין או רובע הקב אכל השמא
דליכא מקצת זכר מטמא אע"ג דליכא
כוית והואיל ונספרת על גב היד דחשיב
אבר דהכי אמרינן זמנ' נדה דפרק
יולא דופן (דף מג.) האברים אין להם
שיעור אפילו פחות מכזית מן הגבילה
ופחות מכזית מן המת: ועולה למנין
ק"ה. אם היה זה זכר עולה למנין
ק"ה דהוה רוב מנין אברי המת דאברי
המת רמ"ח ורוב מנינו על מת מטמא
באהל. ונספרת דלי לא קיימא זשורת
האלבעות לא חשיב אבר והואיל ואין
זה לפורן: רבינו הגדול. רב: ואינה
מטמאה באהל. וזכרינה נספרת
כדמפ' י"ח דליכא תרמי לגריעותא
אין זה לפורן ואינה נספרת אכל יש
זה לפורן י' מטמאה אע"ג דלינה
נספרת והכי תנן צ"ב דא סתנ' (דהי
דף מט.) דכדני נביאות. שאין
צריכין ליתן טעם לנזואתן לפי שכלל
טעם שומעים להם כך הם לא נתנו
טעם לדבריהם: ואע"פ שאין בהם
רובע הקב עמא"ס. באהל וגבי אהלות
תנין רוב: והואיל ורוב גזנא גזנול.
דוהו רוב הגזנא צדס גדול שאינו
ננס בצדריס דשני שוקיים ויתך אדני
הו רוב גזנא הגוף בלא הראש דלגבי
בנין המת לא חשיב ראשו כזכרימא
דאהלות י' דקמני אחוזה בנינו השוקיים
והיכריס י' הגוף והסדרה. נ"ח הואיל
ורוב בנינו בגודל גרסינן והכי לישנא
דמוספתא. בגודל גזנא: מניינא אסא
לאשמועינן. צמניה. דלין דמ"ח

תורה אור השלם

1. אי אש אשר יקחה בו שבר רגל או שבר יד: וקראו כהן י' וכלתו אשת פתחה קרה ללת והשמע את השמעה אל חלקה ארון האלהים ומת חמיה ואישה ותרבע ותלך בי ונחפו עליה צריה: סגור אהל א"ד טו. כי לא סגור דלתי בטני וחתה עמל מעיני:
2. וכלתו אשת פתחה קרה ללת והשמע את השמעה אל חלקה ארון האלהים ומת חמיה ואישה ותרבע ותלך בי ונחפו עליה צריה: סגור אהל א"ד טו. כי לא סגור דלתי בטני וחתה עמל מעיני:
3. כי לא סגור דלתי בטני וחתה עמל מעיני:
4. וזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחקה:
5. ואת הנדהה אדם כי ימות באהל כל האב אל האהל וכל אשר באהל יקרא שבעת ימים:
6. על פל מלאו מותני חלקה צריה אכורן בעידי יולדה נעתי משבע נבדלתי מראות: כמברר י' טו.
7. ותנה פרומה בני אדם ונפת על שפתי אונתם ודבריה ואמר אל העמד לגידי אדני במראה נחפו צדי עלי ולא עזרתי בה: דינאי י' טו

הגהות הב"ח

(א) במבשה ועל הפיקה והעיקל אחוזה עיקל וכו' לאחיו פרסותו רחבה כשל אחו וכו' קלוטות עד הפיק וכו' היתה בו ימת: (ב) גמ' מוכרובת אל קלוטות מל"ל ומתה למעלה ממח: (ג) רש"י ד"ה אם יש וכו' ממוסר אבר שנברא בו: (ד) ד"ה ר' י' כ"ד מפרש בגמרא לגבי קרא אמאי:

לעני רש"י

קביל"א. קרול. קלוטנטנ"א [טיב"א]. דק. ויה. קרדו"ש [קרדיגיל"ש]. ציריס (של דלת וכדומה).

מוסף רש"י

ובשאינה נספרת על גב היד. אינה עומדת כדבר האלבעות (דף טו). כדברי נביאות. כלל טעם (ב"ב יב.) כממלא מפי הגבורה שחייב טעם לענינו (ש"ב טו.) ע"י.

רבינו גרשום

כל שהו מקיף פרסותיו. שפרסותו רגליו חמיקת ועגולות כשהוא מחובר רגליו זו אל זו אין יכולות ארכובותיו להקיש זו בזו: פיקה יוצאת מגודלו. פיקא אצבע יתירה: עיקבו כיון לאחוריה. הרבה לאחוריו כדמפרש בגמרא בגון שנראה (בגון) שקוק יוצא באצבעו רגלו: והקילבן. כי לא איתפרש לו ויש מפרשים קילבן שוקין רגלו לאחוריו כשהוא חולץ: הפיקין והסופני כסתות הרבה כעין קרסוליו הרבה: לא תימא דטרפה. שדקה הרבה ולא סדיקה בין האצבעות אלא שגוללה כשל אוו אלא כיון דטרפה ע"ג סדיקה פסול: קלוטות עד הפרק. אם דבוקת הן האצבעות מפסית יד ועד הפרק האמצעי לא אצבעות שר ואם דבוקה למטה מן הפרק וחתך הרקב כשר: למעלה מן הפרק דאמר בגמרא היינו

בעל הפיקין שיש לו כסתות הרבה. פי' נקוני' שאיסקמורא שלו שקורין קציל"א גדולה וזערוך פירש שפרסותו גבוהה ויש זכר הרבה לזד ראש הרגל וזעקב (ו) ואמלעית שלו כמנין כיפה ולשון כסמות משמע כפירושו דליידי זכר ולא זעמס כי היא דבראשית רבה דקאמר על האדם המכוסה בית הריעי שלו זעגזומא י"ח לו כסמות משמ"כ לזממה: עשו דבריהם דברי נביאות מה נפשך בו. מדפריך עליה משמע דלאו לשנח קא"ל דברי נביאות י"ח ופ"ק דכ"ב (דף יב.) וס' משמע דקאמר לענין חשיבות דמייתי עליה היא דאע"פ (פ) שניתלה נזואה מן הנציאלים ונסוף כילד מעברין (עירובין דף ס: ד"ה אין פירשתי: וזכאל

שיטה מקובצת

ובעל"ז (ב) הפיקים העיקל איזהו העיקל * כל שהוא מקיף פרסותיו ואין ארכבותיו י' נוקשות זו לזו פיקה יוצא מגודלו עקיבו יוצא לאחוריו פרסותיו רחבות כשל אוון אצבעותיו מורכבות זו על זו או קלוטות למעלה עד הפרק כשר למטה מן הפרק וחתכה כשר היתה בה יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר ר' יהודה מכשיר וחכמים פוסלין השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין: גמ' ת"ר ישבר רגל אין לי אלא שבר רגל מנין לרבות הקישן והעיקל והקילבן ת"ל או שבר רגל תנא בעל (הקיפין) והשופנר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בעל הפיקין שיש לו כסתות הרבה שופנר שאין לו כסתות כל עיקר: פיקה יוצא מגודלו ועקיבו יוצא לגלו: פרסותיו רחבות כשל אוון: אמר רב פפא לא תימא דמריפה ולא סדיקא אלא כיון דמריפה אע"ג דסדיקא: אצבעותיו מורכבות זו על גב זו או קלוטות: ת"ר שבר יד אין לי אלא שבר יד אצבעות מורכבות י' (למעלה) או קלוטות למעלה מן הפרק וחתכן והאמרת כשר אלא ולא חתכן מנין ת"ל או שבר יד: היתה בו יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן י' והוא שנספרת ע"ג היד ת"ר יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן מטמא ובמשא ומממא באהל ועולה למנין קכ"ה אמר רב בר חנה אמר ר' יוחנן ובנספרת על גב היד אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעורו יתרת שיש בה עצם ואין בה צפורן מטמא ובמשא ואין מטמא באהל אמר רבב"ח א"ר יוחנן ובשאינה נספרת על גב היד א"ר י' ויוחנן עשו דבריהם כדברי נביאות מה נפשך אי אבר הוא באהל נמי תטמא ואי לאו אבר הוא במגע ובמשא נמי לא ליטמי אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא משום עצם כשעורה נגעו בה רב פפא אמר גזירה שאינה נספרת אטו נספרת אי הכי שאינה נספרת באהל נמי תטמא עבדו רבנן היכירא כי היכי דלא לישרפו עלייהו תרומה וקדשים תנן התם רוב בנינו שני שוקיים וירך אחד הואיל ורוב גובהו בגדול איזהו רוב מנינו קכ"ה א"ל רבינא לרבא תנא מניינא אתא לאשמועינן י' קמ"ל כדתניא חסר שאין בו אלא מאתים ויתר שיש בו מאתים ושמונים וא' כולן עולין למנין קכ"ה י' זיל בתר רובא דאינשי א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למוך דרקו ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים י' אמר להם שמא באשה בדתקם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר דלתות ותלך כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר כ"ב לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר ויפתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידיו רבי ישמעאל דלמא איידי דוותרא אחרמוחי מתמחא אמר ר' רב וכולן אין מטמאין באהל שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם אמר ליה אביי ובאיש ליבא והכתוב צירים אחזוני כצירי יולדה צירי בשר והכתוב אדני במראה נהפכו צירי הכא נמי צירי בשר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאתים וארבעים ושמונה הכי משכחת לה לא באיש ולא באשה: יתר

רבינו גרשום (המשך)

למטה מן הפרק דאמרינן במתני' אודמריב כוליה הני מאו: [ונספתין] על גב היד שטומ' בשרת האצבעו: ועולה למנין קכ"ה. אברים היינו רוב מנינו דמרי"ח אברים יש באדם: רבינו הגדול. רבי: עשו דבריהם כדברי נביאות. שאין אדם יודע לפרש מה טעם מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל: משום עצם כשעורה נגעו בה. דעצם כשעורה נגעו בנינו שני שוקיים וירך אחד הואיל ורוב גובהו בגדול איזהו רוב מנינו קכ"ה א"ל רבינא לרבא תנא מניינא אתא לאשמועינן י' קמ"ל כדתניא חסר שאין בו אלא מאתים ויתר שיש בו מאתים ושמונים וא' כולן עולין למנין קכ"ה י' זיל בתר רובא דאינשי א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למוך דרקו ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים י' אמר להם שמא באשה בדתקם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר דלתות ותלך כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר כ"ב לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר ויפתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידיו רבי ישמעאל דלמא איידי דוותרא אחרמוחי מתמחא אמר ר' רב וכולן אין מטמאין באהל שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם אמר ליה אביי ובאיש ליבא והכתוב צירים אחזוני כצירי יולדה צירי בשר והכתוב אדני במראה נהפכו צירי הכא נמי צירי בשר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאתים וארבעים ושמונה הכי משכחת לה לא באיש ולא באשה: יתר

דרכי ישמעאל דאיתנו לא אשכחו אלא ד' אברים טפי באדם ורבי עקיבא דמוסין מפתח איבא ה' אברים טפי: דלמא איידי דוותר. ההוא עצם דמפתח איתמחא איתמחא בששלקו: וכולן. הני חמשה יתרי אינן מטמאין באהל: כו': צירי בשר. וליכא בהו עצמות: הכי נמי מסתברא. דלית בהו עצמות כצירי

דרכי ישמעאל דאיתנו לא אשכחו אלא ד' אברים טפי באדם ורבי עקיבא דמוסין מפתח איבא ה' אברים טפי: דלמא איידי דוותר. ההוא עצם דמפתח איתמחא איתמחא בששלקו: וכולן. הני חמשה יתרי אינן מטמאין באהל: כו': צירי בשר. וליכא בהו עצמות: הכי נמי מסתברא. דלית בהו עצמות כצירי